

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Міжнародні ринки товарів та послуг

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Міжнародна торгівля»

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри
міжнародної економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності

Надія ПРОСКУРНИНА

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Протокол № 1 від 09.09.2020 р.

Розробник:

Величко К.Ю., к.е.н., доц. кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

В умовах лібералізації економічних відносин, коли кожне підприємство має право самостійно виходити на міжнародні ринки товарів і послуг, важливим стає опанування теоретичних засад та практичного світового досвіду встановлення економічних зв'язків із зарубіжними партнерами, диверсифікація у зовнішній торговельний простір, здійснення фінансових і товарних операцій у міжнародній торговельній та інвестиційній діяльності в умовах динамічності та турбулентності міжнародного середовища та активного впливу процесів транснаціоналізації та глобалізації.

Дисципліна «Міжнародні ринки товарів та послуг» висвітлює питання щодо сутності, характерних рис, товарної структури та сучасної інфраструктури світового ринку, дозволяє набути практичні навички оцінювання ситуації на окремих товарних ринках.

Вивчення навчальної дисципліни збагачує уявлення про характер процесів, що відбуваються на світових товарних ринках, дає можливість пізнати їх як суперечливу єдність національних та міжнародних проявів суспільного життя, поглиблює знання щодо проблем розробки кон'юнктурних прогнозів поведінки споживачів на окремих товарних ринках та потенційних можливостей виходу України на світовий ринок.

Мета навчальної дисципліни «Міжнародні ринки товарів та послуг» полягає у формуванні у студентів системи сучасних теоретичних і практичних знань щодо особливостей розвитку сучасного міжнародного ринку товарів та послуг в контексті процесів інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя.

Навчальна дисципліна «Міжнародні ринки товарів та послуг» належить до вибірових дисциплін професійного циклу.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
"Макро- і Мікроекономіка"	"Міжнародна торгівля та торговельна політика"
"Світове господарство та міжнародні відносини"	"Митно-тарифне регулювання ЗЕД"
"Соціальна та економічна історія України"	"Зовнішньоекономічна діяльність підприємства"

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність демонструвати стійке розуміння особливостей функціонування міжнародного ринку товарів та послуг	Оцінювати стан та тенденції міжнародного ринку товарів та послуг в умовах глобалізації у середньо- та довгостроковій перспективі. Демонструвати власний погляд щодо європейського вектору зовнішньої торгівлі України.
Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати та вміти адаптуватися до змін міжнародного середовища.	Проводити аналіз показників розвитку зовнішньої торгівлі держав у розрізі їх участі у міжнародних ринках товарів та послуг, оцінювати ефективність експортно/імпортової діяльності, обсяги та динаміку міжнародної торгівлі.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міжнародний ринок як механізм реалізації світогосподарських зв'язків.

Тема 1. Міжнародний ринок: характеристика та особливості розвитку

1.1. Особливості формування міжнародного ринку.

Поняття "міжнародний ринок" Тенденції формування міжнародного ринку за умов глобалізації та транснаціоналізації міжнародної економіки. Характеристика умов формування кон'юнктури міжнародного ринку. Товарів та послуг.

1.2. Міжнародний ринок як економічна категорія.

Характеристика складових елементів міжнародного товарного ринку (ринок споживчих товарів, ринок засобів виробництва і ринок послуг).

1.3. Структура міжнародного товарного ринку: регіональна (або географічна), товарно-галузева та соціально-економічна.

Характеристика товарної, територіальної та функціональної структури міжнародного ринку товарів та послуг. Організаційні форми експортно-імпорتنих операцій та відповідна специфіка торгівлі на міжнародному ринку.

Тема 2. Міжнародна торгівля товарами та послугами на міжнародному ринку

2.1. Значення торгівлі товарами в системі міжнародної економічної діяльності.

Чинники, що обумовлюють необхідність міжнародної торгівлі. Показник ступеня залежності країн від міжнародної торгівлі.

2.2. Систематизація видів і форм міжнародної торгівлі.

Поділ форм міжнародної торгівлі на операції купівлі-продажу та товарообмінні операції. Характеристика операцій купівлі-продажу у міжнародній торгівлі (експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт). Форми міжнародної торгівлі залежно від ступеня регулювання. Види міжнародної торгівлі за специфікою взаємодії суб'єктів. Умови торгівлі.

2.3. Поняття та форми товарообмінних операцій.

Поняття "міжнародні товарообмінні операції". Особливості бартерних операцій, торговельних та промислових компенсаційних операцій.

2.4. Сучасні тенденції у структурі та динаміці світової торгівлі товарами.

Вплив МПП на формування географічної структури міжнародної торгівлі. Роль конкурентних переваг у формуванні товарної структури міжнародних ринків. Аналітична інформація щодо сучасного стану міжнародного ринку товарів та послуг.

Тема 3. Особливості функціонування міжнародних товарних ринків

3.1. Система класифікації товарів у міжнародній торгівлі.

Поняття "товари" як матеріальні предмети, що мають споживчу вартість. Ознаки класифікації товарів на міжнародному ринку товарів та послуг: міжнародна мобільність, призначення, термін використання, рівень попиту і ціна, характер споживання і ступінь обробки, спосіб виготовлення.

3.2. Сутність світових цін на товари.

Поняття "світова ціна", "ціна ринку". Джерела ціноутворення (довідкові ціни, біржові котирування, ціна аукціонів, ціни пропозицій великих компаній, середні експортні та імпорتنі ціни. Засоби фіксації ціни. Знижки у міжнародній торговельній практиці (прості, прогресивні, спеціальні, дилерські, бонусні, "сконто", закриті знижки).

3.3. Характеристика міжнародних ринків промислових товарів. Місце машино-технічної продукції у структурі міжнародного ринку (експортери, імпортери, особливості сучасної міжнародної торгівлі)

3.4. Ринки взуття, одягу та текстилю.

Фактори формування кон'юнктури та особливості експортно-імпортних операцій на міжнародних ринках взуття, одягу та текстилю. Ціноутворення на міжнародному ринку цієї групи товарів. Місце України на міжнародних ринках взуття, одягу та текстилю.

3.5. Характеристика світового ринку продовольства. Сутність, значимість та структура світового ринку ринку продовольчих товарів. Форми світової торгівлі продовольчими товарами. Спеціалізація країн у світовому агропромисловому виробництві. Кон'юнктура та ціноутворення світового ринку продовольчих товарів.

Тема 4. Теоретичні основи світової торгівлі послугами

4.1. Загальна сутність міжнародної торгівлі послугами.

Поняття "послуга" як цілеспрямована дія економічного змісту, результат якої виражається у термінах споживчої вартості та проявляється як задоволення конкретної потреби людини. Міжнародна природа послуг. Міжнародний (світовий) ринок послуг як диверсифікована система спеціалізованих ринків послуг, участь у функціонуванні якої у той або інший спосіб беруть усі країни.

4.2. Особливості послуг як специфічного товару.

Форми у яких відбувається міжнародна торгівля послугами: перетинання кордонів, рух споживачів до країни імпорту, встановлення комерційної присутності у країні, де надаватиметься послуга, тимчасового переїзду фахівців до країни з метою надання послуг. Особливості послуг як специфічного товару.

4.3. Класифікація послуг як предмета торгівлі.

Критерії класифікації послуг (суб'єкт послуг, предмет та об'єкт послуг, взаємини між учасниками ринку послуг, механізм реалізації послуг. Характеристика міжнародних систем щодо класифікації послуг на міжнародних ринках товарів та послуг.

4.4. Сучасний стан та перспективи розвитку світової торгівлі послугами.

Міжнародна торгівля послугами як надзвичайно динамічна сфера розвитку світового господарства. Місце країн у міжнародному ринку послуг. Обсяги міжнародного ринку послуг, ключові експортери та імпортери.

Тема 5. Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринків міжнародних послуг

5.1. Форми міжнародних технологічних послуг.

Патентні угоди, ліцензійні угоди, "ноу-хау". Інжиніринг як особлива форма виробничої діяльності, риси інжинірингу та типізація інжинірингових послуг. Франчайзингова модель відносин. Типи франчайзингу.

5.2. Види та особливості міжнародних транспортних послуг.

Поняття "міжнародне транспортування". Характеристика транспортних послуг та їх класифікація. Морський та річковий транспорт. Залізничний транспорт. Авіаперевезення. Автотранспорт. Специфіка трубопровідного транспорту.

5.3. Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму.

Поняття "туризм", "міжнародний туризм". Види міжнародного туризму (залежно від мети, за характером подорожі, за інтенсивністю туристичного потоку, за тривалістю перебування у подорожі, за демографічними ознаками, за формою співробітництва). Основні туристичні регіони згідно класифікації COT (Африка, Америка, Азія і Тихий океан, Європа, Середній Схід)

5.4. Особливості та значення міжнародного ринку інформаційних й електронних послуг.

Поняття "інформація", "інформаційні послуги". Класифікація ринку інформаційних послуг. Сектор ділової інформації як найдинамічніша частина міжнародного ринку послуг. Консалтинг. Оглядова характеристика міжнародного ІТ-ринку

5.4. Економічний зміст рекламних послуг.

Поняття "реклама" та особливості реклами у міжнародній діяльності як засобу впливу

на свідомість інонаціональних цільових аудиторій з метою сприяння експорту продукції, пошуку партнерів з міжнародного інвестиційного співробітництва або реалізації інших комерційних завдань. Міжнародна рекламна кампанія.

5.6. Характеристика ринків фінансових та страхових послуг.

Ринок фінансових послуг як сфера економічних взаємовідносин. Поняття "фінансова послуга". Види фінансових послуг на міжнародному ринку. Страхування як особливий вид господарської діяльності на міжнародному ринку послуг.

Змістовий модуль II. Організація та регулювання зовнішньоторговельних процесів на міжнародних ринках товарів та послуг

Тема 6. Система регулювання міжнародного обміну товарами та послугами

6.1. Основні тенденції розвитку сучасної системи регулювання торговельно-економічних відносин. Система регулювання міжнародного обміну товарами та послугами як сукупність взаємопов'язаних принципів, норм, правил і процедур впливу на формування регіональних і товарних структур експорту та імпорту за допомогою політичних, економічних, фінансових, правових та адміністративних інструментів. Класифікація підходів до регулювання міжнародної торгівлі. Протекціонізм та політика вільної торгівлі.

6.2. Класифікація інструментів регулювання міжнародної торгівлі товарами і послугами.

Критерії класифікації інструментів регулювання міжнародної торгівлі товарами та послугами та їх різновиди.

6.3. Митно-тарифні інструменти регулювання.

Поняття митного тарифу. Систематизація ставок мит у тарифі Мито як обов'язковий грошовий внесок, який збирається державою при перетині товаром її митного кордону. Функції мита. Класифікація мита. Тарифна квота. Тарифна ескалація.

6.4. Застосування нетарифних інструментів регулювання.

Нетарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі – це засоби адміністративного обмеження і впливу на умови міжнародної торгівлі та конкуренції з боку держави. Класифікація ГАТТ/СОТ щодо нетарифних заходів регулятивної політики. Кількісні обмеження (ембарго, квотування (контингентування), ліцензування, "добровільні" обмеження). Приховані методи зовнішньоекономічної політики.

Тема 7. Методи організації зовнішньоторговельної діяльності на міжнародних ринках товарів та послуг

7.1. Систематизація методів міжнародної торгівлі.

Метод міжнародної торгівлі як організаційна форма та порядок здійснення зовнішньоторговельної операції. Характеристика методу торгівлі напряму. Непрямий метод торгівлі або торгівля через посередників та через організовані товарні ринки.

7.2. Характеристика торгівлі через торговельно-посередницькі фірми.

Поняття торговельно-посередницьких операцій. Переваги від залучення торговельного посередника. Операції з перепродажу. Комісійні операції. Агентські операції у міжнародній торгівлі. Брокерські операції. Типи торговельно-посередницьких фірм: торгові, комісійні, брокерські.

7.3. Сутність і функції міжнародних товарних бірж.

Поняття товарна біржа. Типізація товарних бірж за такими ознаками як: регіон дії, характер асортименту, ступінь відкритості, організаційно-правова форма діяльності. Структурний поділ міжнародного біржового товарообороту. Характеристика найбільших світових товарних бірж. Ф'ючерсний контракт.

7.4. Організаційні форми аукціонної торгівлі.

Міжнародні товарні аукціони як спеціально організовані, періодично діючі у певних місцях ринки, на яких шляхом публічних торгів у заздалегідь обумовлений час і в спеціально

призначеному місці здійснюється продаж попередньо оглянутих покупцем товарів, які переходять у власність покупця, що запропонував найвищу ціну. Класифікація міжнародних аукціонів. Основині центри аукціонної торгівлі.

7.5. Тенденції розвитку міжнародної тендерної торгівлі.

Міжнародний тендер як метод міжнародної торгівлі. Критерії поділу міжнародних тендерів. Характеристика основних функцій міжнародних тендерів.

7.6. Організація торгівлі через міжнародні виставки та ярмарки.

Поняття виставки як публічної демонстрації досягнень у певній галузі економіки, техніки, науки, культури, призначених для задоволення потреб людини. Ярмарок як періодично діючий ринок, що дає змогу його учасникам-експонентам виставляти зразки свого виробництва, демонструвати нові досягнення і технічні вдосконалення з метою укладання прямих торговельних угод. Типи виставок /ярмарок та критерії надання їм міжнародного статусу.

Тема 8. Міжнародні економічні інституції -регулятори світової торговельної політики

8.1. Створення та сутність Світової організації торгівлі (системи ГАТТ/СОТ).

Світова організація торгівлі як ключова законодавча та інституційна основа міжнародної торгової системи. Етапи створення СОТ. Головна мета СОТ, структура СОТ. Три фундаментальні принципи уніфікованих міжнародних правил та специфіка їх реалізації.

8.2. Економічні інститути системи Організації Об'єднаних Націй (ООН).

Конференція Організації Об'єднаних Націй з торгівлі й розвитку – ЮНКТАД як головний орган у системі ООН, що регулює міжнародну торгівлю. Функції ЮНКТАД. Ключові питання. Які вирішує ЮНКТАД.

8.3. Міжнародні організації з урегулювання світових товарних ринків.

Міжнародні організації з урегулювання ринків сировини та сільськогосподарської продукції. Форми міжнародного регулювання товарних ринків. Організація країн-експортерів нафти – ОПЕК. Асоціація країн-виробників натурального каучуку. Асоціація країн-експортерів залізної руди Африканська асоціація деревини. Асоціація виробників какао. Міжнародна угода з пшениці. Міжнародна угода з цукру. Міжнародна угода з кави. Африканська рада з арахісу. Азіатське і Тихоокеанське співтовариство виробників кокосового горіха.

Тема 9. Районування міжнародного ринку товарів та послуг

9.1. Основні поняття районування та інфраструктури.

Сутність та види ресурсів регіону. Сутність та ознаки регіональної суспільно-економічної системи. Основні принципи економічного районування. Сутність, ознаки та характеристики регіонального ринку. Чинники, що впливають на конкурентні відносини в межах регіону. Сутність та особливості інфраструктури. Класифікація інфраструктури за сферами діяльності, масштабами розвитку та середовищами простору. Проблем розвитку інфраструктури регіонів.

9.2. Теоретичні основи міжнародної інфраструктури.

Характеристика, функції та класифікація виробничої інфраструктури. Галузевий склад елементів виробничої інфраструктури. Характеристика, функції та класифікація соціальної інфраструктури. Галузевий склад елементів соціальної інфраструктури. Характеристика, функції та класифікація наукової інфраструктури. Галузевий склад елементів наукової інфраструктури. Характеристика, функції та класифікація елементів інфраструктури туризму і спорту. Характеристика та склад елементів міжнародної сухопутної інфраструктури. Склад елементів міжнародної морської інфраструктури. Характеристика космічної (повітряної) інфраструктури. Особливості функціонування транспортної складової міжнародної інфраструктури. Особливості функціонування інформаційної складової міжнародної інфраструктури.

9.3. Загальна характеристика економічних зон і регіонів планети.

Загальна економічна характеристика європейського простору. Виробнича інфраструктура регіонів Європи. Розміщення інфраструктури ведучих галузей виробництва по основних регіонах Європи. Соціальна та наукова інфраструктура регіонів Європи. Характеристика туристичних і спортивних центрів Європи. Загальна економічна характеристика азіатського простору. Загальна характеристика виробничої інфраструктури країн Південно-Західної Азії. Соціальна та наукова інфраструктура в країнах Азії. Інфраструктура туризму в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Економічна характеристика Австралії та Океанії. Економічна характеристика країн Америки. Загальний огляд галузевої інфраструктури регіонів Америки. Характеристика виробничої інфраструктури країн Америки. Розміщення інфраструктури ведучих галузей виробництва Північної Америки. Характеристика соціальної, наукової інфраструктури регіонів Америки. Характеристика інфраструктури туризму і спорту регіонів Америки. Економічна характеристика Африки. Виробнича інфраструктура загального призначення Африки. Характеристика виробничої інфраструктури в регіонах Африки. Характеристика соціальної та наукової інфраструктури в найбільш розвинутих країнах Африки.

Тема 10. Україна на міжнародних ринках товарів та послуг

10.1. Чинникові передумови міжнародної торгівлі України.

Поняття "відносна надлишковість чинника" та "відносна дефіцитність чинника". Чинники первинного характеру (ресурсно-кліматичні умови розвитку економіки, її забезпеченість робочою силою, землею, тощо), які визначають торговельний профіль України. Чинники вторинного порядку, що пов'язані з сучасними закономірностями інтернаціоналізації світових продуктових сил.

10.2. Сучасний стан та актуальні проблеми зовнішньої торгівлі України товарами та послугами.

Сучасний стан у сфері міжнародної торгівлі України в контексті європейського спрямування. Проблеми зовнішньої торгівлі України, які викликані військовими діями на Сході країни, анексією Криму та короновирусом. Перспективні напрямки зовнішньої торгівлі України.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У навчальному процесі для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів з дисципліни «Міжнародні ринки товарів та послуг» передбачено застосування таких методів навчання: проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, кейс-метод, презентації, ділові ігри, банки візуального супроводу.

Проблемні лекції передбачають разом із розглядом основного лекційного матеріалу розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які мають актуальне значення для теорії та практики та відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних

досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань.

Лекційна форма проведення занять передбачає застосування таких методів: пояснювально-ілюстративного, методу проблемного викладу, дискусії, дистанційних та медіа технологій навчання (проблемна лекція, відеолекція, лекція-конференція, лекція-діалог).

Практичні заняття передбачають застосування методів: частково-пошукового, дослідницького, інтерактивного (робота в малих групах, кейс-метод, презентації, ділові ігри, банки візуального супроводу).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні ринки товарів та послуг» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів, мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит – 35 балів);

Поточний контроль включає оцінювання студентів під час:

лекцій – активна робота на парі (1 бал за кожне заняття) за умови виконання студентом активної участі в обговоренні теми заняття, становлення питань та висловлюванням своєї думки стосовно теми заняття. Загальна кількість балів 12.

практичних занять – активна робота на парі (0,5 бал за кожне заняття), за умови виконання студентом активної участі в дискусії стосовно теми заняття та відповіді на поставлені питання. Загальна кількість балів 6.

Форми поточного оцінювання результатів навчання:

контрольні роботи. Протягом семестру студенти виконують 2 контрольних роботи. Максимальна оцінка за кожну контрольну роботу 3 бали. Максимальна кількість балів за всі контрольні роботи - 6. Перша контрольна робота включає теми 1,2, друга контрольна робота за темами 6,7).

колоквіуми. Протягом семестру студенти пишуть 2 колоквіум. Колоквіум I включає всі теми 1 модулю, колоквіум II включає теми 2 модулю. Максимальна кількість балів за кожний колоквіум – 6. Максимальна оцінка за обидва колоквіуми – 12 балів. Структура колоквіуму: 1) два теоретичних завдання (максимальна оцінка за кожне теоретичне завдання – 1 бал); 2) два практичних завдання (максимальна оцінка за кожне практичне завдання – 2 бали).

презентація результатів виконаних завдань. 2 індивідуальних завдання за дисципліною мають форму доповіді та передбачають аналіз конкретного міжнародного ринку товарів та послуг. Максимальна кількість балів за презентацію кожного індивідуального завдання – 6 балів. Загальна кількість балів – 12.

Самостійна робота здобувача включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем та питань, що передбачені для самостійного опрацювання; підготовка до практичних занять; підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; пошук (підбір) джерел для підготовки презентацій за заданою тематикою; виконання індивідуальних завдань. Форми самостійної роботи: виконання домашніх завдань. Протягом семестру студенти виконують домашні завдання за всіма темами (1-10). Максимальна оцінка за кожне виконане завдання – 1 бал при умові правильного виконання та наявності відповіді. Загальна кількість балів – 12.

Підсумковий / семестровий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни «Міжнародні ринки товарів та послуг» проводиться у формі семестрового іспиту, відповідно до графіку навчального процесу, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє

ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Кожен екзаменаційний білет складається з 4-х завдань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця, який працює на міжнародних ринках товарів та послуг. Екзаменаційний білет включає: теоретичне завдання (5 балів), тестове завдання (15 балів), стереотипне завдання (10 балів) і діагностичне завдання (10 балів).

Підсумкова оцінка з дисципліни обчислюється з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю, який передбачає накопичувальна система (максимальна кількість – 60 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 35 балів). Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 35 балів). Результат проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності». Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни"

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Міжнародний ринок: характеристика та особливості розвитку	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1.1. Особливості формування міжнародного ринку. 1.2. Міжнародний ринок як економічна категорія. 1.3. Структура міжнародного товарного ринку: географічна, товарно-галузева та соціально-економічна.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття. Визначення ступеня відкритості національних економік – через розрахунок експортних квот, обсягу експорту на душу населення та питомої частки кожної країни у світовому експорті.	Активна робота на парі	0,5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1. Вихід на міжнародний ринок як один з напрямків процесу формування елементів глобальної економіки. 2. Відкритість національної економіки як умова розвитку міжнародного ринку.	Перевірка домашніх завдань	1

Тема 2. Міжнародна торгівля товарами та послугами на міжнародному ринку	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 2.1 Значення торгівлі товарами в системі міжнародної економічної діяльності. 2.2. Систематизація видів і форм міжнародної торгівлі. 2.3. Поняття та форми товаро-обмінних операцій. 2.4. Сучасні тенденції у структурі та динаміці світової торгівлі товарами.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Методика розрахунку основних показників розвитку міжнародної торгівлі.	Активна робота на парі	0,5
			Контрольна робота	3
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1.Роль конкурентних переваг у формуванні товарної структури міжнародних ринків. 2.Аналітика сучасного стану міжнародного ринку товарів та послуг. Підготовка до практичних занять та контрольної роботи.	Перевірка домашніх завдань	1	
Тема 3. Особливості функціонування міжнародних товарних ринків	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 3.1.Система класифікації товарів у міжнародній торгівлі. 3.2.Сутність світових цін на товари. 3.3.Характеристика міжнародних ринків промислових товарів. 3.4. Ринки взуття, одягу та текстилю. 3.5. Характеристика світового ринку продовольства	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття. Проблеми та перспективи лібералізації світового ринку сільськогосподарської продукції..	Активна робота на парі	0,5
			Презентація	6
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. 1.Правила визначення країни походження товару. 2.Підготовка доповіді «Особливості торгівлі товарами (група за власним вибором) на світовому ринку». Підготовка до практичного заняття.	Перевірка домашніх завдань	1	
Тема 4. Теоретичні основи світової торгівлі послугами	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 4.1. Загальна сутність міжнародної торгівлі послугами. 4.2. Особливості послуг як специфічного товару. 4.3. Класифікація послуг як предмета торгівлі. 4.4. Сучасний стан та перспективи розвитку світової торгівлі послугами.	Активна робота на парі	1
Практичне заняття	Практичне заняття: Розрахунок частки експорту послуг та імпорту послуг країни у світовому експорті та імпорті послуг.	Активна робота на парі	0,5	

	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1. Динамічний розвиток ринку послуг у сучасній світовій економіці. 2. Особливості організації виробничо-комерційних операцій у сфері світової торгівлі послугами Підготовка до практичних занять та контрольної роботи	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 5. Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринків міжнародних послуг	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 5.1. Форми міжнародних технологічних послуг. 5.2. Види та особливості міжнародних транспортних послуг. 5.3. Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Розрахунок динаміки експорту транспортних послуг України	Активна робота на парі	0,5
	Лекція	Лекція за питаннями: 5.4. Особливості та значення міжнародного ринку інформаційних й електронних послуг. 5.5. Економічний зміст рекламних послуг. 5.6. Характеристика ринків фінансових та страхових послуг.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Специфіка та особливості розвитку туристичної галузі в Україні. Страхові послуги в міжнародній економічній діяльності.	Активна робота на парі	0,5
			Презентація	6
			Колоквіум	6
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1. Порівняльна характеристика лізингових та орендних відносин. 2. Переваги торгівлі ліцензіями. Підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань	2	
Тема 6. Система регулювання міжнародного обміну товарами та послугами	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 6.1. Основні тенденції розвитку сучасної системи регулювання торговельно-економічних відносин. 6.2. Класифікація інструментів регулювання міжнародної торгівлі товарами і послугами. 6.3. Митно-тарифні інструменти регулювання. 6.4. Застосування нетарифних інструментів регулювання.	Активна робота на парі	1
Практичне заняття	Практичне заняття: Сутність добровільних обмежень експорту в контексті антиімпортної політики. Методика розрахунку мита, рівня ставки мита.	Активна робота на парі	0,5	

	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1. Приховані методи зовнішньоекономічної політики. 2. Застосування митного тарифу: міжнародна практика та транзитні реалії. Підготовка до практичного заняття, контрольної роботи та колоквиуму.	Перевірка домашніх завдань	1
Тема 7. Методи організації зовнішньоторговельної діяльності на міжнародних ринках товарів та послуг	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 7.1. Систематизація методів міжнародної торгівлі. 7.2. Характеристика торгівлі через торговельно-посередницькі фірми. 7.3. Сутність і функції міжнародних товарних бірж. 7.4. Організаційні форми аукціонної торгівлі. 7.5. Тенденції розвитку міжнародної тендерної торгівлі. 7.6. Організація торгівлі через міжнародні виставки та ярмарки	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Розрахунок вартості ф'ючерсного контракту. Найбільші виставкові центри світу, особливості їх функціонування.	Активна робота на парі	0,5
			Контрольна робота	3
	Самостійна робота			
		Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1.Зміст та стадії проведення міжнародного аукціону. 2. Особливості механізму проведення міжнародного тендеру. Підготовка до практичного заняття та контрольної роботи	Перевірка домашніх завдань
Тема 8. Міжнародні економічні інституції - регулятори світової торговельної політики	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 8.1. Створення та сутність Світової організації торгівлі. 8.2.Фундаментальні принципи уніфікованих міжнародних правил товарної торгівлі. 8.3. Економічні інститути системи Організації Об'єднаних Націй (ООН). 8.4. Міжнародні організації з урегулювання світових товарних ринків.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Принципи міжнародної торговельної системи. Основні угоди системи СОТ. Національні позитивні та негативні результати членства в СОТ.	Активна робота на парі	0,5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1. Ключові умови і наслідки приєднання до СОТ країн з перехідною економікою. 2. Торговельно-політичні інструменти СОТ у процесі лібералізації міжнародної торгівлі. Підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань	1

Тема 9. Районування міжнародного ринку товарів та послуг	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 9.1. Основні поняття районування та інфраструктури. 9.2. Теоретичні основи міжнародної інфраструктури.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Проблеми розвитку інфраструктури регіонів планети на сучасному етапі.	Активна робота на парі	0,5
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 9.3. Загальна економічна характеристика європейського простору. 9.4. Загальна економічна характеристика азіатського простору. 9.5. Економічна характеристика країн Америки. 9.6. Економічна характеристика Африки.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Аналіз інфраструктури в найбільш розвинутих країнах Європи. Підготовка до практичного заняття та контрольної роботи	Активна робота на парі	0,5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1.Сучасна система торговельно-економічних відносин Європейського Союзу та України. Підготовка до практичних занять та контрольної роботи.	Перевірка домашніх завдань	1	
Тема 10. Україна на міжнародних ринках товарів та послуг	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 10.1. Чинникові передумови міжнародної торгівлі України. 10.2. Сучасний стан та актуальні проблеми зовнішньої торгівлі України товарами та послугами.	Активна робота на парі	1
	Практичне заняття	Практичне заняття: Круглий стіл на тему «Проблематика зовнішньої торгівлі України в контексті глобалізаційних викликів»	Активна робота на парі	0,5
			Колоквіум	6
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу: 1. Україна у світовій торгівлі сировиною. 2.Європейський вектор відкритої економічної моделі України. Підготовка до практичних занять, круглого столу та колоквіуму.	Перевірка домашніх завдань	1	

Рекомендована література

Основна

1. Світовий ринок товарів та послуг: навч.-метод. посібник / Л. Л. Носач, В. О. Козуб, П.Л. Гринько. – Харків : «Видавництво «Форт», 2014. – 295 с.
2. Світовий ринок товарів та послуг: підручник / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, А. В. Бохан та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2016. – 708 с.
3. Набок І. І. Кон'юнктура світових товарних ринків: Навч. посібник / І. І. Набок. – К. : НАУ, 2018. – 193 с.

Додаткова

4. Активізація експортної діяльності підприємств України: недоторговані ринки та торговельні бар'єри / за заг. ред. Серпухова М. Ю. – Харків, 2019. – 215 с.
5. Березовенко С. М. Кон'юнктура світових товарних ринків: підручник для студ. вищих навч. закл. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2018. – 271с.
6. Величко К. Ю., Печенка О. І. Міжнародна торгівля: конспект лекцій для студентів економічних спеціальностей. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/2671>
7. Гилльермо К. Хименес Руководство ИСС к экспортно-импортным операциям. Глобальные стандарты международной торговли. Четвёртое издание, 2013. – 303 с.
8. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч.-метод. посібник / Л. Л. Носач, В. О. Козуб, П. Л. Гринько, А. С. Дядін. – Харків: «Видавництво «Форт», 2015. – 295с.
9. Козак Ю. Г. Міжнародна торгівля : підручник / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, Н. В. Притула та ін. – 5-те вид. перероб. та доп. – К.; Катовіце ; Краков : Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
10. Мешко Н. П., Попова В. А. Світовий ринок послуг: особливості регулювання та перспективи розвитку. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2014_2/tom2/391.pdf.
11. Міжнародна торгівля: конспект лекцій: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєко Т. Є. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 287с.
12. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.

Інформаційні ресурси

13. Конференція ООН по праву міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) (United Nations Commission on International Trade Law). – Режим доступу: [http/ www.uncitral.org](http://www.uncitral.org).
14. Конференція ООН по торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) (United Nations Conference on Trade and Development) – Режим доступу: [http/ www.unctad.org](http://www.unctad.org) .
15. Офіційний сайт Центру ЮНКТАД/СОТ з міжнародної торгівлі. – Режим доступу: [http /www. intracen.org](http://www.intracen.org)
16. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. – Режим доступу: <https://www.wto.org/>
17. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. – Режим доступу: <https://me.gov.ua>
18. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7144>